

Biskop Atle Sommerfeldt:

Preken Vigslingsgudstjeneste 29.1.12

Joh.9.1-7.35b-38

Mennesker, ikke Gud, støter ut.

Det var i HIV-epidemiens barndom. Sykdommen var fortsatt dødelig. Og skambelagt. Jeg møtte mange av dem i mange land, også i Norge. "Er det ikke vanskelig å vite at dere skal dø", spurte jeg på et anonymt og hemmelig gruppemøte i et enkelt kirkerom. Jo svarte de, men det verste er familie, venner og naboers sosiale utstøting. Å lide alene og isolert er det verste. Dette er den blindfødtes erfaring. Ille nok å være født blind, men sosiale kostnaden var større.

For i Jesu samtid var det et dominerende syn at lidende mennesker erfarer Guds straff for egen, foreldre eller nasjonens synder. Derfor ble lidende mennesker sosialt marginalisert og religiøst stigmatisert. Folk forsterket den fysiske lidelsen ved å støte lidende fra seg og umyndiggjøre dem som samfunnsborgere. De trodde de utførte Guds gjerninger.

I forberedelsen til denne prekenen strevde jeg med om en slik tanke om Guds straff overhode kan gjenfinnes her hos oss. Denne uken har vist oss at det er mennesker som er fanget i et slikt Gudsbilde. De søker spor etter Guds straff i samfunnet og særlig i andres lidelse. Slike tankemønstre stigmatiserer og påfører allerede lidende mennesker ytterlige byrder.

Kjære alle sammen, Jesus gir oss i dagens fortelling et entydig svar på slike spekulasjoner. "Verken han eller hans foreldre har syndet". Den blindfødte bærer ikke Guds straff. Slike spekulasjoner er gudstro på avveie. Det er ikke Guds gjerning å isolere og umyndiggjøre mennesker. Å hevde slikt er å misbruke Guds navn for å legitimere egen agenda og makt.

2. Guds gjerning er å fremme menneskeverd og myndiggjøre de utstøtte.

Jesus møter den blindfødte på en helt annen måte. Jesus viser hva som er Guds gjerninger i møte med lidende mennesker.

Også den blindfødte er bærer av Guds ansikt blant oss. Fattigdom, sykdom, undertrykkelse, sult tar ikke fra oss denne verdigheten.

Men vi trenger å beskytte hverandre mot mennesker som krenker menneskeverdet vårt. Det er nok av dem som vil rive mennesker ned og umyndiggjøre andre. Derfor trenger vi å være sammen og danne fellesskap som fremme vårt egen og andres menneskeverd.

Guds handling for oss bekrefter vårt menneskeverd. Men den har også en annen dimensjon. Ved helbredelsen myndiggjør Jesus den blindfødte til å bli en ressurs og en aktiv deltager i samfunnet. Den delen av fortellingen vi ikke har lest i dag, handler om hvordan den blindfødte, marginalisert og foraktet av datidens mektige, utfordret dem og behandlet dem som likemenn. Ytterst provoserende selvfølgelig for lederskapet: "Du er født som en synder tvers igjennom, og du vil belære oss? sa de. Så kastet de ham ut."

Men Jesus kaster ingen ut og overlater dem ikke til sin egen lidelse. Det er det mennesker som gjør. Jesus bekrefter vårt menneskeverd og myndiggjør oss til handling.

3. Til Ungdommen, sang.

Kringsatt av fiender, gå inn i din tid! Under en blodig storm - vi deg til strid!

Kanskje du spør i angst, udekket, åpen: hva skal jeg kjempe med hva er mitt våpen?

Her er ditt vern mot vold, her er ditt sverd: troen på livet vårt, menneskets verd.

For all vår fremtids skyld, søk det og dyrk det, dø om du må - men: øk det og styrk det!

Stilt går granatenes glidende bånd Stans deres drift mot død stans dem med ånd!

Krig er forakt for liv. Fred er å skape. Kast dine krefter inn: døden skal tape!

Elsk og berik med drøm alt stort som var! Gå mot det ukjente fravrist det svar.

Ubygde kraftverker, ukjente stjerner. Skap dem, med skånet livs dristige hjerner!

Edelt er mennesket, jorden er rik! Finnes her nød og sult skyldes det svik.

Knus det! I livets navn skal urett falle. Solskinn av brød og muld eies av alle.

Da synker våpnene maktesløs ned! Skaper vi menneskeverd skaper vi fred.

Den som med høyre arm bærer en byrde, dyr og umistelig, kan ikke myrde.

Dette er løftet vårt fra bror til bror: vi vil bli gode mot menskenes jord.

Vi vil ta vare på skjønneten, varmen som om vi bar et barn varsomt på armen

(Nordahl Grieg, 1936)

4. Vi tror på et liv før døden.

Vi hørte at Jesus forsikrer oss om at så lenge han er i verden, vil han gi oss lys. Og lys vet vi gir oss beskyttelse i mørket, energi og varme, og gjør det mulig å ta riktige veivalg.

I 1930-årene, noen få år før Nordahl Grieg skrev sin hymne til menneskeverdet, arbeidet den svenske teologen og biskopen Gustaf Aulén med betydningen av Jesu død og oppstandelse for oss og i vår egen tid. Mye teologisk refleksjon og forkynnelse kunne gi inntrykk av at Jesu død og oppstandelse først og fremst handlet om livet etter død. Aulén viste hvordan Jesu død og oppstandelse handler om Guds kamp mot alt som truer mennesket og skaperverket. Jesus kjempet til døden, og seier!

Guds nåde er at den oppstandne Kristus inviterer oss alle til fellesskapet i Ham og med Ham. Han inviterer oss til å være lys i verden slik at mennesker kan finne beskyttelse mot destruksjonen, energi i kampen for menneskeverdet og veiledning i livsvalgene. Derfor tror vi på et liv før døden, fordi Jesus har seiret over ondskap og død og inviterer oss til å være med ham, her og nå, i kampen for livet og mennesket.

I dette rommet, og i alle de mange og ulike kirkerommene som finnes i alle verdens hjørner, kommer han til oss i dag og i vår tid. Han inviterer oss til et enkelt gjestebud med hverdagskosten brød og vin som servering. Men i dette enkle måltidet kommer han til oss som den korsfestede og oppstandne som den beseirede og seirende.

I sine sårmerker bærer han alle blindfødte, marginaliserte, nødlidende og sårede mennesker og forsikrer oss om at vi fortsatt bærer Guds bilde og er invitert til Guds gjestebud.

Med kraften i sin oppstandelse kommer han til oss. Guds kjærlighet er sterkere enn all ondskap som truer med å ødelegge Guds skaperverk og menneskets verd.

Kan det tenkes noen sterkere myndiggjøring av deg og meg enn at Gud, himmelens og jordens skaper, historiens begynnelse og slutt, inviterer oss til å kjempe sammen med Jesus for menneskets verd?

Så er det mange av oss som sukker eller roper til Gud i desperasjon, bunnløs sorg, fortvilelse eller utslitthet. Den korsfestede og oppstandne inviterer oss inn. Den oppstandenes fellesskap vil bære oss.

For i dette ligger den rette tilbedelse av den kristne Gud: bær hverandres byrder, slik Jesus bærer dine og mine byrder. Der ligger vår storhet og guddommelige myndiggjøring. Det er detektiv som er å gjøre Guds gjerninger i verden.

For vi tror at den oppstandne Kristus gis oss liv også før døden.

Ære være faderen og sønnen og Den hellige Ånd, som var og er og blir, en sann Gud fra evighet til evighet. Amen.